

باززنده سازی بناهای باقی مانده از جنگ در خرمشهر

با رویکرد توجیهی گردشگری

تألیف:

نجلا درخشانی

سجاد پاک‌گهر

ناشر: سرزمین نور

نام کتاب: بازی بناهای باقی مانده از جنگ در خرمشهر

موضوع: توسعه گردشگری

محل انتشار: تهران

موضوع: جغرافیا، سجاد پاک‌گهر

حروفچینی و صفحه‌آرایی:

شمارگان:

نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۷

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۹۰۰۸-۴-۰

قیمت: ۲۰۰۰۰ تومان

- سرشناسه : درخشانی، نجلا، ۱۳۶۳
- عنوان و نام پدیدآور : باززنده سازی بناهای باقی مانده از جنگ در خرمشهر
با رویکرد توسعه ی گردشگری / تالیف نجلا درخشانی، سجاد پاک گهر؛ [به سفارش] مرکز فرهنگی دفاع مقدس خرمشهر، اداره ی میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری شهرستان خرمشهر.
- مشخصات نشر : اهواز: سرزمین نور، ۱۳۹۷.
- مشخصات ظاهری : ۱۰۶ص : مصور(رنگی)، نقشه (بخشی رنگی)، جدول.
- شابک: ۲۰۰۰۰ ریال / ۴-۰-۹۹۰۰۸-۶۲۲-۹۷۸
- وضعیت فهرست نویسی: فیپا
- موضوع: جنگ ایران و عراق، ۱۳۶۷-۱۳۵۹ -- بازسازی
- موضوع: Iran Iraq War, 1980-1988 -- Reconstruction
- موضوع: جنگ ایران و عراق، ۱۳۶۷-۱۳۵۹ -- خرمشهر
- موضوع: Iran Iraq War, 1980-1988 -- Khorramshahr
- شناسه افزوده : پاک گهر، سجاد، ۱۳۶۲ -
- شناسه افزوده : مرکز فرهنگی دفاع مقدس خرمشهر
- شناسه افزوده : سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان خوزستان. اداره ی میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری شهرستان خرمشهر
- رده بندی کنگره : DSR/۱۶۴۰ / خ ۴۴۴ ۱۳۹۷
- رده بندی دیویی : ۹۵۵/۰۸۴۳
- شماره کتابشناسی ملی : ۵۱۵۲۶۸۳
- تاریخ پاسخگویی
- کد پیگیری : ۵۱۵۱۸۱۲

۱	مقدمه
۳	بافت تاریخی
۵	حفاظت
۵	مفهوم واژه‌ی حفاظت
۶	مفهوم مرمت
۷	مفهوم احیاء (باززنده سازی)
۷	اهداف احیاء
۸	مرمت شهری
۹	انواع مداخله در بافت‌های شهری از دیدگاه دکتر حبیبی
۱۱	معیارهای مداخله در بافت تاریخی شهرها (براساس اصول حفاظت و مدیریت شهرها)
۱۴	مرمت شهری در آغاز نوسازی و بازسازی شهری در قرن ۲۰ تا به امروز
۱۵	خلاصه‌ای از مرمت شهری در قرون ۲۰ و ۲۱م.
۱۶	رویکرد تاریخی در تعیین ارتباط بین روش‌های مرمت شهری
۱۹	ضرورت‌های حفظ، نگهداری و احیاء
۲۰	بهره‌گیری از نوزایی شهری و بازآفرینی در کنار مرمت و احیاء تکدانه‌های ارزشمند
۲۱	ابعاد نوزایی شهری
۲۳	سیر تحول نوسازی و بازآفرینی شهری در جهان
۲۴	روند برخورد با بافت‌های با ارزش و تاریخی
۲۵	اقدامات کشورهای مختلف در مواجهه با بناهای باقی‌مانده از جنگ
۲۵	بررسی لزوم حفظ تک بناهای باقی‌مانده از جنگ در شهرستان خرمشهر و ارائه رویکرد مواجهه با این بناها
۲۷	مرمت و باززنده‌سازی شهری؛ توسعه گردشگری و رونق اقتصادی شهرها
۲۹	معرفی نمونه‌هایی از بناهای باقی‌مانده از جنگ در سایر کشورها

۳۵	معرفی بناهای شناسایی شده بناهای باقی مانده از جنگ در خرمشهر
۹۲	کاربری های پیشنهادی برای بناهای ارزشمند باقی مانده از جنگ در شهرستان خرمشهر بر اساس نیازهای شهری
۹۳	جمع بندی
۹۴	منابع مطالعاتی
۹۶	پیوست
۹۷	بناهای ارزشمند و تاریخی شناسایی شده باقی مانده از جنگ در یک نگاه
۹۸	تعلق خاطر و حفاظت
۹۹	توانمندسازی اجتماعی
۹۹	اصالت
۱۰۱	فرهنگ
۱۰۴	هویت
۱۰۸	تشکر و قدردانی

سازمان بهداشت جهانی در جریان پروژه‌های شهرهای سالم برای ارتقاء سطح زندگی و بهداشت ساکنین شهرها چهار خط مشی را پیشنهاد می‌کند که اولین و مهمترین خط مشی عنوان شده توسط این سازمان، راهبرد بازسازی و نوسازی شهرهاست. این راهبرد بر اجرای جدیدترین برنامه‌های توسعه مناطق شهری موجود از طریق استفاده‌ی مجدد و بهینه از بناها، ساختمان‌ها و تسهیلات موجود شهری تأکید می‌کند. بنابراین حفظ و حراست از بافت‌های قدیمی در شهرها مورد توجه و عنایت خاص قرار گرفت. نخستین حرکت‌ها و سیاست‌های حفاظتی با هدف نگهداری از ساختمان‌ها و بناهای پراکنده و خاص صورت گرفت. در بسیاری از کشورها، سیاست‌های مربوط به حفظ یادمان‌ها و بناهای پراکنده و دیگر ساختمان‌ها ریشه در قرن نوزدهم دارد. رفته رفته تفکر اقدام تک بعدی و توجه به تک بناها و ساختمان‌های منفرد جای خود را به اقدامی هماهنگ جهت حفظ مجموعه‌ی بافت‌های شهری داد. (پورجعفر، ۱۳۸۸: ۵۴)

تکدانه‌های ارزشمند موجود در بافت‌های تاریخی بخشی از میراث و تاریخ معماری هر شهر محسوب می‌شوند که حفظ، نگهداری و مرمت آنها علاوه بر حفظ کالبد بنا باعث حفظ اصالت و هویت معماری ارزشمند باقی مانده در بافت خواهد شد. رشد روزافزون فرهنگی و اجتماعی شهرها موجب ایجاد نوعی احساس ارتباط با خاطرات و تعلق خاطر آنها به گذشته‌ی تاریخی و اصالت خود شده است که از طریق حفظ نشانه‌ها و عناصر موجود در شهر چه از نظر معنوی و چه از نظر کالبدی و فیزیکی می‌توان به این احساس نیاز پاسخ گفت.

مرمت و احیاء تکدانه‌های ارزشمند علاوه بر تقویت حس تعلق خاطر و حفظ هویت و اصالت معماری از نظر اقتصادی نیز نسبت به توسعه‌ی شهر در نواحی پیرامون مقرون به صرفه بوده و باعث ایجاد جاذبه‌های توریستی و گردشگری در مراکز شهری و در نهایت ایجاد اشتغال پایدار خواهد شد.

در صورتی که بنای تاریخی را به صورت وابسته به مجموعه‌ی شهری و بافت پیرامون آن تلقی کنیم، رواقع به آن امکان نقش‌پذیری و تعامل با سایر عناصر شهری را داده ایم بنابراین مرمت تک دانه‌های ارزشمند با دورنمای هدفی یکسان در نهایت منجر به احیای بافت شهری خواهد شد؛ مانند دانه‌های تسبیح که یک یک کنار هم گرد می‌آیند و یک تسبیح کامل برای انجام یک عمل معنوی و اعتقادی را بوجود می‌آورند،

تک‌دانه‌های ارزشمند موجود در یک بافت نیز در صورتی که مرمت شوند با نقش مهمی که ایفا می‌کنند موجب بازگرداندن سلامت کالبدی و اجتماعی به پیکر شهر تاریخی و رونق و پویایی آن می‌شوند. اما مرمت به تنهایی ضامن بازگشت حیات بنا نخواهد بود بلکه نگرش و برنامه‌ریزی صحیح جهت احیاء این ابنیه خواه به صورت منفرد و خواه به صورت مجموعه‌ای با عناصر پیرامون علاوه بر باز زنده سازی بافت تاریخی، تأثیر چشمگیری بر وضعیت اجتماعی، فرهنگی و حتی اقتصادی محیط اطراف می‌گذارد.

همان‌گونه که گردش خون، جریان اکسیژن از طریق دم و بازدم و متابولیسم در بدن انسان باعث ادامه‌ی روند حیات در او می‌شود، در بافت‌های تاریخی نیز وجود زندگی با حضور انسان، تحرک و تعاملات اجتماعی و فرهنگی ضامن بقاء و حیات بافت‌ها می‌باشد و این مسأله محقق نخواهد شد مگر با حفظ تک‌دانه‌ها. ارزشمند از طریق مرمت و احیاء و تزریق کاربری متناسب با بافت پیرامون آنها.

ملاک‌های ارزش گذاری بناهای قدیم، معیاری بود در بافت‌های شهری، تعلقات آئینی و مذهبی، تزئینات و جزئیات ویژه، قابلیت استفاده در جهت عملکرد امروزی، قرارگیری در یک بدن یا میدان یا محور تاریخی و ارزشمند طرح ویژه‌ی معماری و اصالت در مصالح و کیفیت ساخت معماری، ارتباط با یک بنای شاخص و اصل مکان توسعه‌ی برخی مجموعه‌ها یا اصالت فرهنگی و اجتماعی و کاربری تاریخی بنا می‌باشد.

طرح‌های مرمت و احیاء و بهسازی زمانی موفق خواهند بود که در کنار آنها از توانمندسازی اجتماعی و فرهنگی که در واقع نوعی احیاء اجتماعی در بافت‌ها است و همچنین از مشارکت مردم محلی در جریان برنامه‌ریزی و اجرای طرح‌های مرمتی استفاده شود و هدف اصلی این طرح‌ها توسعه‌ی گردشگری پایدار باشد.